

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

« » 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма Соціальні технології
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2022/2023
Семестр 4
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач: _____

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробник: Володимир ШЕЛУХІН, асистент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
зав. кафедри соціальних структур
та соціальних відносин _____ Олег МАЗУРИК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 12/28 від «06» 06 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року №8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – сформувати знання про явище людського капіталу як ресурсу у економічних, зокрема, трудових відносинах, концептуальні підходи до його аналізу, теоретичні моделі та інструментарій для оцінки його обсягу, передумов генерування й ресурсної конвертації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- основні методи збору даних в соціології, теоретичні стратегії аналізу зайнятості та ринку праці, базові підстави соціоструктурного аналізу.

2. Вміти:

- здійснювати пошук, обробку та презентацію соціальної інформації;
- порівнювати та узагальнювати результати різних соціологічних досліджень.

3. Володіти елементарними навичками:

- індивідуальної та групової роботи, публічної дискусії, критичного аналізу фахової літератури.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Соціологічне оцінювання людського капіталу» відноситься до дисциплін вільного вибору студента і спрямована на вивчення ресурсних параметрів людського капіталу, концептуальних стратегій їх аналізу та дослідницького інструментарію з оцінювання.

4. Завдання (навчальні цілі):

- формування концептуального розуміння людського капіталу;
- ознайомлення зі змістом сучасних концептуальних стратегій з аналізу людського капіталу;
- розуміння ресурсних вимірів людського капіталу та способів їх вимірювання.

Що спрямовано на формування таких компетентностей:

- здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК2);
- навички застосування соціальних технологій для оцінювання потенціалу організацій та управління соціально-економічними відносинами (СК15).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)				
Код	Результат навчання	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Розуміння етично прийнятних перспектив інвестицій у людський капітал	Самостійна робота	Контрольні роботи, підсумковий тест	50
2.1	Вміння пропонувати дієві управлінські рішення проблем у царинах керування людськими ресурсами, аргументувати їх необхідність	Лекції, практичні заняття	Огляд кейсу, творчий проєкт	50

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)	
	1.1	2.1
Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога РН12	+	
Визначати та запроваджувати соціальні технології оцінювання потенціалу та управління соціально-економічними відносинами РН19		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів: - семестрове оцінювання:

Види робіт	Семестрова кількість балів		РН
	Min	Max	
Усні відповіді на практичних заняттях	«9» x 3 = 27	«15» x 3 = 45	РН 1.1
Творчий проєкт	15	25	РН 2.1
Огляд кейсу	6	10	РН 2.1
Контрольний тест	12	20	РН 1.1
Сума балів	60	100	

- підсумкове оцінювання у формі накопичувального заліку: бали накопичуються впродовж семестру за фактом виконання робіт, курс зараховується, якщо студент набирає суму, не меншу за мінімальний бал – 60 балів. Не передбачається додаткових заходів із оцінювання успішних студентів (чия сума балів вища за мінімальну). Студенти, які не набрали 60 балів – виконують творчий проєкт, огляд кейсу та складають теми курсу у режимі усної співбесіди.

7.2 Організація оцінювання:

Усні відповіді на практичних заняттях оцінюються по факту проведення, бали накопичуються протягом семестру.

Контрольний тест виконуються в рамках лекційних занять після вивчення теми 7.

Огляд кейсу з дослідження людського капіталу виконується протягом семестру.

Творчий проєкт виконується протягом семестру, презентується на 2-х останніх заняттях.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	С/Р
Людський капітал: концепт, ресурсні виміри та чинники генерування				
1.	Людський капітал: концептуалізація та операціональні визначення	2	2	6
2.	Ресурсні параметри людського капіталу та чинники його генерування. Людський капітал як адаптивний ресурс (підхід Нельсона-Фелпса)	2	4	6
3.	Інвестиції в людський капітал (теорема розділення). Оцінки вигод від інвестицій (модель Мінцера, модель Бен-Пората)	2	4	6
4.	Соціоструктурні обмеження для інвестицій (інституційні бар'єри, стратифікаційні параметри суспільства, тип економіки та глобальна економічна кон'юнктура, нормативний тиск)	2	4	6
5.	Людський капітал, економічний розвиток та продуктивність. Міжнародні порівняльні дослідження людського капіталу. Суперечливі транс-історичні тренди зв'язку людського капіталу та добробуту	2	4	6
6.	Людський капітал на мікрорівні соціальних відносин (сім'я, школа, фірма). Дослідницькі кейси з оцінювання людського капіталу	4	4	6
7.	Технології управління людським капіталом як складова політики добробуту	2	4	6
8.	Контрольна робота 1	2		
Оцінювання людського капіталу на макро- та мікрорівнях соціальної структури				
9.	Ефективність накопичення людського капіталу на національному рівні	2	4	6
10.	Якість людського капіталу	2	2	6
11.	Ідентифікація ефектів людського капіталу у контексті трудових відносин на мікрорівні: інвестиційна віддача людського ресурсу (HR ROI), коефіцієнт флуктуації (Fluctuation rate), робоча продуктивність (labor productivity)	4	2	6
Всього		26	34	60

Загальний обсяг 120 год. в тому числі:

Лекції – 26 год.

Практичні – 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

- Пищуліна О. Освіта в Україні в системі формування людського капіталу // Пищуліна О. (ред.) *Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ*. К.: Заповіт, Центр

- Разумкова, 2018. – С. 104-161 [online]. Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf
- Пищуліна О. Стагнація науки як негативний чинник розвитку людського капіталу // Пищуліна О. (ред.) *Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ*. К.: Заповіт, Центр Разумкова, 2018. – С. 162-185 [online]. Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf
- Acemoglu D., Gallego F., Robinson J. Institutions, Human Capital, and Development / D. Acemoglu, F. Gallego, J. Robinson // *Annual Review of Economics*. – 2014. – Vol. 6. – p. 875-912.
- Becker G. Human Capital Revisited / G. Becker // *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education* (3rd Edition). – Chicago: The University of Chicago Press, 1993. – p. 15-28.
- Ben-Porath Y. The Production of Human Capital and the Life Cycle of Earnings / Y. Ben-Porath // *The Journal of Political Economy*. – 1967. – Vol. 75, № 4. – p. 352-365.

Додаткова:

- Патнем Р. Гра в кеглі наодинці: занепад соціального капіталу Америки / Р. Патнем/ пер. з англ. О. Фешовець // *Незалежний культурологічний часопис І*. – 2001. – №21. – С. 30-46.
- Рахманов О. Економічні чинники солідарності, колективних дій та конформізму в робітничому середовищі України / О. Рахманов // *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Соціологія*. – 2015. – №1(6). – С. 49-54.
- Шангіна Л. Людський капітал українського середнього класу та умови його відтворення / Л. Шангіна // *Середній клас в Україні: уявлення і реальність*. – К.: Центр Разумкова, Видавництво «Заповіт», 2016. – С. 69-144..
- Acemoglu D., Autor D. Introduction to Human Capital Investments / D. Acemoglu, D. Autor / *Lectures in Labor Economics/ Рукопис*. –р.3-68. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economics.mit.edu/files/4689>
- Acemoglu D., Angrist J. How Large are Human-Capital Externalities? Evidence from Compulsory-Schooling Laws / D. Acemoglu, J. Angrist // *NBER Working Paper No.11054*. – 2000. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/chapters/c11054.pdf>
- Acemoglu D., Johnson S. Disease and Development: The Effect of Life Expectancy on Economic Growth / D. Acemoglu, S. Johnson // *NBER Working Paper No.12269*. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w12269>
- Ashraf Q. H., Lester A., Weil D. N. When Does Improving Health Raise GDP? / Q. H. Ashraf, A. Lester, D. N. Weil // *NBER Working Paper No.14449*. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w14449>
- Becker G. Investment in Human Capital: Effects on Earnings / G. Becker / *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. – Cambridge: NBER, 1975. – p. 13-44.
- Becker G. Lectures on Human Capital / G. Becker. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL9334868E7A821E2A>
- Becker G., Philipson T. J., Soares R. R.. The Quantity and Quality of Life and the Evolution of World Inequality / G. Becker, T. J. Philipson, R. R. Soares // *NBER Working Paper No.9765*. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w9765.pdf>
- Ben-Porath Y. The Production of Human Capital over Time/ Y. Ben-Porath // *Education, Income, and Human Capital / Ed. by W. Lee Hansen*. – NBER – p. 129-154. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nber.org/chapters/c3278.pdf>
- Bloom D. E., Canning D., Sevilla J. The Effect of Health on Economic Growth: Theory and Evidence / D. E. Bloom, D. Canning, J. Sevilla // *NBER Working Paper No. 8587*. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w8587.pdf>
- Coughlan A. The Essential Guide to Human Capital Management and Measurement / A. Coughlan. – Dublin: IBEC, 2013. – 46 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://www.ibec.ie/IBEC/ES.nsf/vPages/HR_best_practice-ibec-essential-guides-to-hr-best-practice/\\$file/ibec+essential+guide+to+human+capital+management.pdf](https://www.ibec.ie/IBEC/ES.nsf/vPages/HR_best_practice-ibec-essential-guides-to-hr-best-practice/$file/ibec+essential+guide+to+human+capital+management.pdf)

14. Cunha F., Heckman J. Investing in Our Young People / F. Cunha, J. Heckman // NBER Working Paper No.16201. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w16201>
15. Guide on Measuring Human Capital / A.-L. Brathaug, Hui Wei, W. Gu, R. Macdonald and el. // United Nation Economic Commission for Europe. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/consultationDocs/HumanCapitalGuide.web.pdf>
16. Hanushek E., Kim D. Schooling, Labor Force Quality, and Economic Growth / E. Hanushek, D. Kim// NBER Working Paper No.5399. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w5399.pdf>
17. Heckman J. Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children // Science. – Vol. 312. – p. 1900-1902/ http://jenni.uchicago.edu/papers/Heckman_Science_v312_2006.pdf
18. Human Capital Theory and Economic Policy / G. Becker, C. Goldin, K. Murphy: Discussion. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=S4zFDe6fYY4>
19. Jones B. F. The Knowledge Trap: Human Capital and Development Reconsidered / B. F. Jones // NBER Working Paper No. 14138. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w14138.pdf>
20. Lazear E. Demographics and Entrepreneurship: Becker's Human Capital and Fertility Economics Applied / E. Lazear. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=DBmmmAX8vaA>
21. Majerova R. Measuring of the Human Resource Effectiveness / R. Majerova // Human Resources Management and Ergonomics. – №2. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://frcatel.fri.uniza.sk/hrme/files/2008/2008_2_04.pdf
22. Mincer J., Polachek S. Family Investments in Human Capital: Earnings of Women / J. Mincer, Polachek S.// Journal of Political Economy. – 1974. – № 82. – p. 76 –108.
23. Mincer J. The Production of Human Capital and the Life Cycle of Earnings: Variations on a Theme / J. Mincer // Journal of Labor Economics. – 1997. – Vol. 15, №1. – p. S26-S47.
24. Murphy K. Human Capital Investment, Inequality, and Growth / K. Murphy. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.youtube.com/watch?v=KevV_A6N-6o
25. Rauch J. Productivity Gains From Geographic Concentration of human Capital: Evidence From the Cities / J. Rauch // NBER Working Paper No.3905. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w3905.pdf>
26. Roberts J., Van den Steen E.. Shareholder Interests, Human Capital Investment and Corporate Governance / J. Roberts, E. Van den Steen // Stanford GSB Working Paper No. 1631. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=230019
27. Robinson D., Hooker H., Mercer M. Human Capital Measurement: Approaches, Issues and Case Studies / D. Robinson, H. Hooker, M. Mercer // Institute for Employment Studies. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.employment-studies.co.uk/system/files/resources/files/454.pdf>
28. Romer P. Human Capital And Growth: Theory and Evidence / P. Romer // NBER Working Paper No.3173. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w3173.pdf>
29. The Human Capital Index // World Economic Forum: The Global Human Capital Report 2013. – p. 3-33. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www3.weforum.org/docs/HCR/2013/HCR_Part1_2013.pdf
30. The Global Human Capital Report 2017. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.weforum.org/reports/the-global-human-capital-report-2017>